

SV

SV

SV

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 12.12.2003
KOM(2003) 776 slutlig

-

**KOMMISSIONENS ANDRA UTVÄRDERINGSRAPPORT TILL RÅDET OCH
EUROPAPARLAMENTET**

**om tillämpningen av rådets rekommendation av den 24 september 1998 om skydd av
minderåriga och den mänskliga värdigheten**

KOMMISSIONENS ANDRA UTVÄRDERINGSRAPPORT TILL RÅDET OCH EUROPAPARLAMENTET

om tillämpningen av rådets rekommendation av den 24 september 1998 om skydd av minderåriga och den mänskliga värdigheten

1.	Inledning	3
2.	frågeformulär.....	5
3.	Resultat.....	5
3.1.	Internet	5
3.1.1.	Självreglering och etiska regler.....	5
3.1.2.	Olagligt och skadligt innehåll	7
3.1.3.	Filtrering och utbildning	8
3.1.4.	Europeiskt och internationellt samarbete	10
3.1.5.	UMTS 10	
3.1.6.	Kontroll av diskussionsgrupper.....	11
3.1.7.	Rätt till genmäle	11
3.2.	TV- och radiosändningar.....	12
3.2.1.	Filtreringssystem.....	13
3.3.	Mediekunskap	14
3.4.	Åldersmärkning.....	14
3.4.1.	Utvecklingen sedan år 2000 i fråga om åldersmärkningssystem för film, videokassetter och DVD	14
3.4.2.	Brist på samstämmighet mellan systemen för åldersmärkning.....	15
3.5.	Videospel.....	15
3.6.	Åtgärder mot diskriminering på grund av ras, kön eller nationalitet i samtliga medier	16
3.7.	Konsumentorganisationer.	17
4.	Slutsatser	17
Bilaga		19

1. INLEDNING

Den 24 september 1998 antog rådet rekommendationen om utveckling av konkurrenskraften hos den europeiska industrin för audiovisuella tjänster och informationstjänster genom främjande av nationella system för att uppnå en jämförbar och effektiv skyddsnivå för minderåriga och för den mänskliga värdigheten (98/560/EG)¹ (nedan kallad ”rekommendationen”). Rekommendationen är det första rättsliga instrument på EU-nivå om innehållet i audiovisuella tjänster och informationstjänster som täcker alla former av leverans, från TV- och radiosändningar till Internet.

I avsnitt III.4 i rekommendationen uppmanas kommissionen att lägga fram en utvärderingsrapport till Europaparlamentet och rådet om rekommendationens tillämpning i medlemsstaterna två år efter antagandet.

Genomförandet av rekommendationen utvärderades för första gången år 2000 och den första rapporten offentliggjordes 2001: Utvärderingsrapport till rådet och Europaparlamentet om tillämpningen av rådets rekommendation av den 24 september 1998 om skydd av minderåriga och mänsklig värdighet². I rapporten angavs att genomförandet av rekommendationen redan var allmänt tillfredsställande. Rådet (kulturministrarna) antog slutsatserna om utvärderingsrapporten vid sitt möte den 21 juni 2001 och Europaparlamentet antog en resolution om rapporten den 11 april 2002³, i vilken parlamentet uppmanade kommissionen att utarbeta ytterligare en rapport vid lämpligt tillfälle, företrädesvis före den 31 december 2002.

Detta dokument är kommissionens andra rapport till Europaparlamentet och rådet som grundas på medlemsstaternas och anslutningsländernas svar på ett frågeformulär (i bilaga I).

Utvecklingen av digitala medier, det vill säga Internet, digitala TV- och radiosändningar och videospel, är alltså en stor utmaning för Europeiska unionens audiovisuella politik, särskild beträffande skyddet av minderåriga.

Direktivet om television utan gränser⁴, som antogs 1989 och är det främsta lagstiftningsinstrumentet på EU-nivå för audiovisuella tjänster, sågs över 1997 i syfte att beakta utveckling inom tekniken och på marknaden. I direktivet behandlas också skydd av minderåriga mot skadligt innehåll som sprids via TV- eller radiosändningar, antingen genom begränsning av sändningstiden eller tekniska anordningar. I de offentliga samråd om direktivet om television utan gränser som ägde rum under 2003⁵ märktes en stor samstämmighet om att de principer som uttrycks i rekommendationen fortfarande anses lämpliga.

Direktivet om television utan gränser har framför allt kompletterats med rådets direktiv 2000/31/EG om vissa rättsliga aspekter avseende informationssamhällets tjänster, särskilt elektronisk handel, på den inre marknaden (e-handelsdirektivet)⁶. I detta direktiv klargörs

¹ EGT L 270, 7.10.1998, s.48.

² KOM(2001)106 slutlig, 27.2.2001.

³ C5-0191/2001 - 2001/2087(COS).

⁴ Rådets direktiv 89/552/EEG, ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 97/36/EG.

⁵ http://www.europa.eu.int/comm/avpolicy/regul/review-tw2003/consult_en.htm

⁶ Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/31/EG av den 8 juni 2000, EGT L 178, 17.7.2000, s.1-16.

vissa rättsliga begrepp och vissa aspekter harmoniseras så att informationssamhällets tjänster fullt ut skall kunna dra nytta av den inre marknaden. Vissa bestämmelser i e-handelsdirektivet är också relevanta för skyddet av minderåriga.

I syfte att främja ett säkrare Internet antog Europaparlamentet och rådet den 25 januari 1999 en flerårig handlingsplan på gemenskapsnivå för att främja en säkrare användning av Internet genom att bekämpa olagligt och skadligt innehåll på globala nät⁷ (handlingsplanen för ett säkrare Internet). Europaparlamentet och rådet antog den 16 juni 2003 en tvåårig förlängning av handlingsplanen för ett säkrare Internet⁸. Genom den förlängda handlingsplanen om ett säkrare Internet avser man fortfarande att främja en säkrare användning av Internet genom att bekämpa olagligt och skadligt innehåll på de globala näten, men den innehåller också åtgärder för att uppmuntra informationsutbyte och samordning med berörda aktörer på nationell nivå och har särskilda bestämmelser för anslutningsländerna.

Åldersmärknings- eller klassificeringssystem för audiovisuellt innehåll uppfyller en viktig roll när det gäller skyddet av minderåriga. En oberoende *Undersökning om åldersmärkningsmetoder som används för audiovisuella verk i Europeiska unionen*⁹ har genomförts för kommissionens räkning, i vilken man behandlar frågan om jämförbara system för åldersmärkning av innehållet i de olika medierna (television, film, interaktiva spel, Internet) och olika former av överföring.

Åldersmärkningen kan skilja sig inte bara mellan EU:s och EES:s medlemsstater utan också inom en medlemsstat beroende på distributionsmedium, som biograffilmer, television och DVD eller videokassetter. Samma film kan följaktligen åldersmärkas på olika sätt i en bestämd medlemsstat. Situationen kompliceras ytterligare genom att en viss film kan leda till sekundära verk och tjänster, till exempel videospel och webbplatser på Internet, och att det också på sikt kan bli möjligt att ladda ned filmer via Internet. I undersökningen avser man således att belysa åldersmärkningssystemen i EU:s och EES:s medlemsstater i förhållande till berörda distributionskanaler och att utvärdera effekten av skillnaderna inom nationell lagstiftning och det rådande åldersmärkningssystemet på marknadsföring och distribution av filmer. Man behandlar också möjligheten att skillnader inom åldersmärkningen skapar förvirring hos personer som har ansvar för minderåriga.

De personer som deltog i samrådet kom fram till slutsatsen att även om det inte förekommer påtryckningar om enhetlighet förekommer från vare sig företagen eller konsumenterna finns det likväl ett visst strukturellt tryck i riktning mot större konsekvens. Detta tryck kommer främst från de två globaliserings- och konvergenskrafterna, som båda drivs av samhälls- och teknikförändringar. Rådgivarna tror att kombinationen av globaliserings- och konvergenstendenser på sikt kommer att skapa ett starkt tryck mot ett mer enhetligt system för åldersmärkning av innehåll än vad som för närvarande finns. Detta tryck kommer vidare att leda till en mängd olika leveransmetoder för innehåll, vilka kommer att göra det allt svårare för de offentliga myndigheterna att åldersmärka på förhand. Trycket kommer att öka på att metoder skall övervägas för åldersmärkning i efterhand och former av samreglering som omfattar effektiva kanaler för konsumentanmälningar.

Utvecklingen av Internet har gjort situationen ännu mer invecklad när det gäller att skydda minderåriga. Medan det i traditionella TV- och radiosändningar - analoga eller digitala - är lätt att identifiera programföretaget, är det svårt och ibland omöjligt att identifiera källan till

⁷ Beslut nr 276/1999/EG, EGT L 33, 6.2.1999, s.1.

⁸ Beslut nr 1151/2003/EG om ändring av beslut nr 276/1999/EG, EUT L 162, 1.7.2003, s.1.

⁹ http://www.europa.eu.int/comm/avpolicy/stat/studi_en.htm#rating

innehållet på Internet. Att få tillträde till skadligt och olagligt innehåll är enkelt och kan även ske av misstag. Informationsmängden på Internet är dessutom enorm jämfört med TV- och radiosändningar. I rekommendationen om skydd av minderåriga använder man en **medieövergripande metod** och betonar **gränsöverskridande utbyte av bästa metoder** och utveckling av **mekanismer för samreglering och självreglering**. En samregleringsmetod kan vara mer flexibel, anpassningsbar och effektiv än direkt reglering och lagstiftning. När det gäller skyddet av minderåriga, där många människors känslor måste tas i beaktande, kan samreglering ofta bättre bidra till att nå de uppsatta målen. Enligt kommissionens åsikt kräver emellertid samreglering en lämplig nivå av engagemang från de offentliga myndigheternas sida. Samregleringen bör bestå av samarbete mellan de offentliga myndigheterna, berörda branscher och andra berörda parter, som konsumenterna. Detta är den metod som läggs fram i rekommendationen. För att stödja nationella system som syftar till att skapa ett jämförbart och effektivt skydd av minderåriga och av mänsklig värdighet, anges i rekommendationen olika mål som skall uppnås av i) medlemsstaterna, ii) berörda branscher och parter och iii) kommissionen.

2. FRÅGEFORMULÄR

Vid utarbetandet av denna utvärderingsrapport sändes ett frågeformulär till medlemsstaterna och anslutningsländerna den 30 april 2003 (se bilaga I). En kopia av frågeformuläret sändes också till ledamöterna av den kontaktkommitté som hade bildats genom direktivet för television utan gränser.

Syftet med den nya rapporten är att fastställa de framsteg som har gjorts jämfört med situationen år 2000 när det gäller frågor som rör självreglering, etiska regler, tekniska åtgärder, utbildningsåtgärder, frågan huruvida det kändes nödvändigt att skapa större konsekvens mellan insatserna för att skydda minderåriga beträffande de olika medierna samt frågan huruvida en gemensam metod för åldersmärkning i samtliga audiovisuella medier kan stärka skyddet av minderåriga. I frågeformuläret behandlas också tekniska framsteg, som UMTS, samt ämnen som hittills bara fått en marginal uppmärksamhet, som kontroll av diskussionsgrupper.

26 svar inkom som täckte samtliga medlemsstater, åtta anslutningsländer¹⁰, Turkiet, Island och Norge. I Belgien svarade två språkgemenskaper. Italien och Lettland svarade bara på de frågor som rörde TV- och radiosändningar. De mottagna svaren är tillgängliga på kommissionens webbplats¹¹.

3. RESULTAT

3.1. Internet

3.1.1. Självreglering och etiska regler

I avsnitt I.1 i rekommendationen rekommenderas att **medlemsstaterna stöder** upprättandet av nationella system för självreglering för operatörer som tillhandahåller direktanslutna tjänster. Detta kräver inte minst regelbundna kontakter mellan operatörerna. Sammanslutningar av Internetleverantörer (*Internet Service Provider Associations, ISPAs*) har

¹⁰ Cypern, Estland, Ungern, Lettland, Litauen, Polen, Tjeckien och Slovenien.

¹¹ http://europa.eu.int/comm/avpolicy/regul/new_srv/secondreport_en.htm

bildats och är aktiva i tio medlemsstater¹², Ungern, Estland, Slovenien, Turkiet, Island och Norge. I Litauen planeras bildandet av en sammanslutning av Internetleverantörer sent på hösten 2003. I Danmark, Grekland, Portugal och Finland företräds sammanslutningarna av andra handelsorganisationer.

Sammanslutningar av Internetleverantörer från åtta medlemsstater¹³ är medlemmar i den europeiska organisationen för sammanslutningar av Internetleverantörer (EuroISPA)¹⁴. I dessa länder finns etiska regler¹⁵ som omfattar ämnen såsom leverantörernas ansvar för innehållet samt frågor rörande skydd av minderåriga och anmälningsförfaranden. EuroISPA är angelägen att sammanslutningar av Internetleverantörer från anslutningsländerna ansluter sig till organisationen. EuroISPA har gjort undersökningar genom kontakter med berörda branscher och slutsatsen är att de flesta anslutningsländerna för närvarande inte har någon sammanslutning för Internetleverantörer. EuroISPA beslutade följaktligen vid sitt senaste styrelsemöte att i första hand undersöka möjligheten att etablera "*EuroISPA outposts*" i de länder där sammanslutningar av Internetleverantörer ännu inte har bildats. Detta kommer också att omfatta de medlemsstater som för närvarande inte har någon sammanslutning av Internetleverantörer¹⁶.

I Tyskland, Spanien, Frankrike, Irland, Luxemburg, Nederländerna, Österrike, Finland, Sverige, Förenade kungariket, Turkiet och Norge är direktanslutning till sammanslutningar av Internetleverantörer möjlig via en eller flera webbplatser där information om deras mål och verksamhet är tillgänglig.

I avsnitt II.2 i rekommendationen rekommenderas att berörda branscher och övriga parter upprättar uppförandekoder för skydd av minderåriga och av den mänskliga värdigheten, bl.a. för att skapa en miljö som främjar utvecklingen av nya tjänster. Uppförandekoderna bör ge grundläggande regler för i) vilken slags information som skall göras tillgänglig för användarna, när informationen skall ges och i vilken form, ii) de företag som tillhandahåller berörda direktanslutna tjänster samt användare och tillhandahållare av innehåll, iii) på vilka villkor ytterligare verktyg eller tjänster kan göras tillgängliga för användarna så att föräldrakontroll underlättas, iv) behandling av anmälningar, uppmuntrande av operatörerna att tillhandahålla de administrativa redskap och strukturer som behövs för att anmälningar skall kunna sändas in och tas emot utan svårigheter samt inrättande av förfaranden för att hantera anmälningar och v) samarbetsformer mellan operatörer och behöriga offentliga myndigheter.

Åtta medlemsstater¹⁷, Ungern, Island och Norge anger att sådana uppförandekoder har upprättats och både Luxemburg och Slovenien har angivit att sammanslutningen av Internetleverantörer håller på att utarbeta uppförandekoder. Nederländerna svarade att trots att de inte har några uppförandekoder har en offentlig politik inrättats. Sex medlemsstater¹⁸ följde EuroISPA:s modell. I Sverige, liksom år 2000, är de etiska reglerna inriktade på god affärssed, men de omfattar inte skydd av minderåriga.

I rekommendationen betonas att berörda parter som användare, konsumenter, företag och offentliga myndigheter bör delta i utarbetandet, genomförandet och utvärderingen av

¹² Belgien, Tyskland, Spanien, Frankrike, Irland, Luxemburg, Nederländerna, Österrike, Sverige och Förenade kungariket.

¹³ Tyskland, Spanien, Frankrike, Irland, Italien, Nederländerna, Österrike och Förenade kungariket.

¹⁴ <http://www.euroispa.org>

¹⁵ <http://www.euroispa.org/25.htm>

¹⁶ Information från Richard Nash, generalsekreterare i EuroISPA.

¹⁷ Belgien, Tyskland, Spanien, Frankrike, Irland, Österrike, Sverige och Förenade kungariket.

¹⁸ Frankrike, Irland, Italien, Nederländerna, Österrike och Förenade kungariket.

nationella åtgärder. Förenade kungariket föreslog att i enlighet med principen om självreglering bör etiska regler upprättas av företrädare för berörda branscher. Tyskland, å andra sidan, angav att trots att etiska regler upprättats av företrädare för berörda branscher deltog också de offentliga myndigheterna, konsumenterna och vetenskapliga experter i debatten. I Belgien, Frankrike och Finland har de offentliga myndigheterna varit involverade och i Irland har de offentliga myndigheterna **och** konsumenterna arbetat tillsammans. Nederländerna angav att på initiativ av sammanslutningar av Internetleverantörer håller offentliga myndigheter, telejourer mot barnpornografi och diskriminering samt organisationer för de medborgerliga fri- och rättigheterna på att upprätta ett meddela-och-anteckna-system (*notice and take down*) grundat på e-handelsdirektivet.

3.1.2. Olagligt och skadligt innehåll

Tyskland, Sverige och Litauen angav att de hade **nya särskilda juridiska bestämmelser** om operatörernas skyldigheter i fråga om olagligt material som lagras på Internet. Sju medlemsstater¹⁹, Ungern, Polen, Island och Norge hänvisar till bestämmelserna om genomförandet av e-handelsdirektivet. I Sverige finns en särskild lagstiftning i vilken anges att Internet-operatörer har ett visst ansvar för sitt materialinnehåll, inbegripet skyldigheten att avlägsna eller på annat sätt förhindra vidare distribution av information som uttryckligen omfattas av bestämmelserna i landets brottsbalk.

Litauen och Polen angav att särskilda krav finns om **information till de rättsliga myndigheterna och/eller polisen om olagligt innehåll**. Luxemburg och Island angav att det i praktiken finns en skyldighet att avlägsna olagligt innehåll när en operatör får kännedom om det, eftersom en sådan situation omfattas av straffrättsliga bestämmelser. Inga av de övriga svaren hänvisade till att det fanns sådana särskilda krav. Portugal angav att vid överföringen av e-handelsdirektivet skulle sådana regler upprättas. Danmark, Irland och Sverige angav att i praktiken pågår samarbete mellan polisen och sammanslutningarna av Internetleverantörer och i Grekland och Frankrike har sammanslutningarna av Internetleverantörer särskilda skyldigheter att bevara uppgifterna för att medverka i undersökning och åtal av brottsförövare, särskilt när det gäller brott mot minderåriga.

Förfaranden för meddelanden och anteckningar

Villkoren på vilka en webbhotellsleverantör är befriad från ansvarsskyldighet enligt artikel 14.1 b i e-handelsdirektivet utgör grunden för intressegruppers utveckling av förfaranden för meddelande och anteckningar av olagligt och skadligt innehåll²⁰. När direktivet antogs beslutades att dessa förfaranden inte skulle regleras genom själva direktivet. I artikel 16 och skäl 40 uppmuntras i stället uttryckligen självreglering på området.²¹ Denna metod har också använts av medlemsstaterna i de nationella lagar till vilka direktivet överförs. Av de medlemsstater som har överfört direktivet har bara Finland införlivat en rättsbestämmelse om införandet av ett förfarande för meddelande och anteckningar, som enbart gäller intrång i

¹⁹ Belgien, Danmark, Spanien, Luxemburg, Nederländerna, Österrike och Portugal.

²⁰ Mekanismer som tillhandahålls av berörda parter i syfte att identifiera olagligt innehåll som lagras på nätet och underlätta dess snabba avlägsnande.

²¹ Vid sitt antagande av direktivet år 2000 uppmuntrade Europaparlamentet kommissionen att uppmuntra att berörda parter inför effektiva förfaranden för meddelande och anteckningar. Europaparlamentets lagstiftningsresolution om rådets gemensamma ståndpunkt om att anta Europaparlamentets och rådets direktiv om vissa rättsliga aspekter av informationssamhällets tjänster, särskilt elektronisk handel, på den inre marknaden, 4.5.2000, EGT C 041, 7.2.2001, s.38.

upphovsrätten²². De övriga medlemsstaterna har använt metoden som angavs i direktivet att överlämna frågan till självreglering. I enlighet med artikel 21.2 i vilken anges att kommissionen skall undersöka behovet av förslag när det gäller dessa förfaranden, har kommissionen aktivt uppmuntrat intressegrupperna att utarbeta sådana förfaranden och systematiskt insamlat och analyserat information om nya förfaranden.

Telejourer skall ta emot anmälningar från allmänheten om olagligt innehåll. Efter det att anmälan har granskats, skickas den vidare till lämplig instans, som kan vara polisen, tjänstetillhandahållaren eller motsvarande telejourlinje. Att bilda ett europeiskt nätverk av telejourer som både geografiskt och språkligt sträcker sig över EU var ett av de viktigaste målen i handlingsplanen för ett säkrare Internet 1999-2004 eftersom telejourer bara fanns i ett begränsat antal medlemsstater i de tidigare skedena.

Tretton medlemsstater²³, Litauen, Polen, Island och Norge angav att **telejourer** har inrättats för att behandla anmälningar om skadligt eller olagligt innehåll. I Danmark, Tyskland, Luxemburg, Österrike och Norge tillhandahåller polisen en telejourlinje, särskilt vad gäller barnpornografi. I Ungern kommer en telejour att inrättas inom kort.

Telejourer, knutna till det europeiska nätverket för telejourer INHOPE²⁴ som finansieras av kommissionen ur programmet för ett säkrare Internet, finns i tretton medlemsstater²⁵ och Island. Mellan december 2001 och maj 2002 behandlade INHOPE-medlemmarna över 35 000 anmälningar.

Telejourernas effektivitet kan stärkas om Internet-användarna är väl informerade om att de finns. **Kampanjer** har lanserats i åtta medlemsstater²⁶ och Polen. De övriga förlitar sig på de olika befintliga webbplatserna.

Rent allmänt anser de stater som besvarade frågeformuläret att befintligheten av **telejourer** är en **viktig** fråga eftersom de ser dem som ett effektivt verktyg för att minska mängden och åtkomligheten av olagligt innehåll. Inga av svarssändarna tycks dock ha infört bestämmelser om utvärdering av telejourernas verkliga effektivitet. Irland meddelar emellertid att antalet rapporter som mottagits av telejouren visar att allmänheten är medveten om dess existens och möjligheten för användare att reagera på olagligt material på Internet.

I frågan om det **olagliga innehållets geografiska ursprung** bekräftar de flesta stater att den stora majoriteten av de berörda webbplatserna är lokaliserade **utanför Europeiska unionen**.

3.1.3. Filtrering och utbildning

För att främja en säkrare användning av Internet måste olagligt och skadligt innehåll snabbt kunna identifieras. Åldersmärknings- och filtreringssystem kan hjälpa till att ge användarna möjlighet att välja det innehåll som de vill motta.

²² Bland EES-länderna har också Island upprättat en föreskrift om förfarande för meddelanden och anteckningar.

²³ Belgien, Danmark, Tyskland, Grekland, Spanien, Frankrike, Irland, Luxemburg, Nederländerna, Österrike, Finland, Sverige och Förenade kungariket.

²⁴ <http://www.inhope.org>

²⁵ Belgien (Child Focus), Danmark (Red Barnet), Tyskland (FSM, ECO, jugendschutz.net), Grekland (Netwatch), Spanien (Protegeles), Frankrike (AFA-France), Irland (Hotline), Italien (Save the Children Italy), Nederländerna (Meldpunt-), Österrike (Stopline), Finland (Rädda barnen Finland), Sverige (Rädda barnen Sverige), United Kingdom(IWF).

²⁶ Danmark, Frankrike, Irland, Luxemburg, Nederländerna, Österrike, Finland och Förenade kungariket.

Efter ikraftträdandet i Tyskland av *Jugendmedienschutz-Staatsvertrag* den 1 april 2003 måste sammanslutningarna av Internetleverantörer säkerställa att barn och ungdomar inte får tillträde till skadligt material. En sammanslutning av Internetleverantörer kan fullgöra denna skyldighet med hjälp av tekniska medel som måste granskas och prövas av myndigheterna. Detta innebär att dessa sammanslutningar av Internetleverantörer måste delta i utvecklingen av filtreringsprogram och att programvaruproducenterna måste marknadsföra dem effektivt. Frankrike beslutade att upprätta en förteckning på Internet av franskspråkiga webbplatser för alla åldrar. För att införas i denna förteckning måste utgivarna av dessa webbplatser ha bekräftat att de följer vissa kvalitetsregler. Denna förteckning bör också tjäna som informationskälla avseende filterprogram som kan rekommendera Internetanvändarna att strängt hålla sig till webbplatserna i förteckningen.

Nederländerna och Förenade kungariket hänvisade till *Internet Content Rating Association* (ICRA)²⁷, som ger webbplatsansvariga möjlighet att på frivillig grund ansöka om åldersmärkning. Detta ger föräldrar möjlighet att med lämpligast möjliga åldersmärkning begränsa tillträdet till webbplatser. ICRA, som finansierades genom handlingsplanen för ett säkrare Internet, har skapat ett system för åldersmärkning av innehåll som uppfyller behoven i EU och i andra länder. Innehållsleverantörerna åldersmärker innehållet på sina egna webbplatser. Föräldrar kan fritt ställa in godkännandekriterier enligt personliga och kulturella preferenser och övertygelser.

I Polen utarbetar tre organisationer filtrerings- och/eller åldersmärkningssystem för Internet. I Litauen har ett öppet anbudsförfarande genomförts för att pröva filter, och dessutom kommer åldersmärkningssystem och rekommendationer till allmänheten och sammanslutningar av Internetleverantörer om filter och åldersmärkningssystem att publiceras.

Norge angav att resultat från en undersökning antydde att föräldrar i allmänhet inte trodde på filtrering som verktyg och att medvetenhet och dialog mellan föräldrar och barn var det bästa sättet att skapa en säker miljö.

I enlighet med avsnitt II.4 i rekommendationen har **berörda branscher** också gjort mycket för att bidra till skapandet av ett säkrare Internet genom att forska i klassificerings- och filtreringssystem och upprätta begränsade antal webbplatser "walled gardens". Dessa skapas genom särskilda portaler där operatörerna garanterar kvaliteten på de webbplatser som kan nås via dem.

I Tyskland beslutades att man skulle ta hänsyn till ålderskillnader vid utarbetandet av filtreringssystem och att systemet med begränsade antal webbplatser skulle utvecklas. Om möjligt skulle sammanslutningar av Internetleverantörer erbjuda dessa begränsade antal webbplatser gratis.

I tre medlemsstater²⁸ har sammanslutningarna av Internetleverantörer skyldighet att informera abonnenterna om tillgängliga filtrerings- och åldersmärkningssystem och/eller programvara för ålderskontroll. I Ungern kräver sammanslutningen av Internetleverantörer att leverantörerna skall förenkla tillträdet till filtreringssystem eller lämna information om sådana tjänster.

²⁷ <http://www.icra.org>

²⁸ Tyskland och Frankrike genom lagstiftning. Irland genom uppförandekoder och etiska regler.

Kampanjer för en säkrare Internetanvändning inleddes 2003 i tolv medlemsstater²⁹, Polen, Island och Norge. I Litauen kommer kulturministeriet att utfärda en märkningsföreskrift före årsslutet och utbildningsministeriet kommer att erbjuda vägledande utbildning och seminarier för lärare, socialarbetare och allmänheten. Flera medlemsstater betonade vidare skolornas betydelse som lämpligt miljö för utbildningsåtgärder, till exempel inom den allmänna ramen för medieutbildning.

Många stater som besvarade frågeformuläret känner till utmaningarna när det gäller Internet. Inga av dem anser emellertid att det finns belägg för att antyda att allmänhetens fruktan för skadligt och olagligt innehåll kan ha sänkt utvecklingstakten för Internet.

I avsnitt III i rekommendationen uppmanas **kommissionen** att underlätta såväl skapandet av nätverk mellan de organ som ansvarar för utarbetande och genomförande av nationella system för självreglering som utbytet av erfarenheter och god praxis samt att främja internationellt samarbete. Genom handlingsplanen för en säkrare Internetanvändning (1999-2002) avsåg man att upprätta ett europeiskt system av telejourer, utarbeta europeiska filtrerings- och åldersmärkningssystem för Internetinnehåll samt främja en rad utbildnings och upplysningsåtgärder. Genom den förlängda handlingsplanen (2003-2004) avser man att bygga vidare på de framsteg som redan gjorts och skapa mervärde genom att utvidga programmet till att omfatta ny onlineteknik som mobil- och bredbandsinnehåll, onlinespel, diskussionsgrupper och direktmeddelanden.

3.1.4. Europeiskt och internationellt samarbete

Frankrike och Portugal hänvisar välvilligt till Europarådets konvention mot cyberbrott som skulle stärka bestämmelserna på europeisk nivå vad gäller barnpornografi. Tyskland ansåg att det fanns ett verkligt internationellt samarbete enbart på området för bekämpning av barnpornografi och angav att man skulle välkomna ett effektivare samarbete på andra områden med anknytning till olagligt och skadligt innehåll.

Danmark angav att det fanns positiva resultat från det befintliga samarbetet. Förenade kungariket är tillfredsställt med den nuvarande europeiska samarbetsnivån men anser att det bredare internationella sammanhanget är viktigare. Luxemburg ansåg att det fanns ett behov av att vidare upprätta riktlinjer och bästa metoder. Österrike skulle vilja ha större samarbete om programvara för klassificering och filtrering. Vissa länder ansåg att samarbetsnivån var otillräcklig³⁰, att ett effektivare samarbete skulle vara till hjälp³¹ eller att samarbetsnivån var svår att mäta³². Polen föreslog att en internationell telejour skulle upprättas i Europa för att stärka gemensamma ansträngningar och initiativ. Ungern ställer sig positivt till ett internationellt nätverk av telejourer.

3.1.5. UMTS

Tyskland, Frankrike och Finland angav att överföring via mobiltelefon, särskilt via UMTS, omfattas av föreskrifter. Sverige anser att landets lagstiftning om olagligt innehåll i princip är tillämplig för överföring via mobiltelefoner, men angav att detta inte hade prövats i domstol. Nederländerna hävdade att bestämmelserna om självreglering hade utarbetats på ett tekniskt

²⁹ Danmark, Tyskland, Grekland, Spanien, Frankrike, Irland, Luxemburg, Nederländerna, Österrike, Sverige, Finland och Förenade kungariket.

³⁰ Grekland och Polen.

³¹ Estland, Turkiet och Island.

³² Litauen.

neutralt sätt men begränsades till "information på en värddator". Detta kan dock i princip tillämpas på UMTS. Vikten av teknisk neutralitet i samtliga tillämpliga regler underströks också av Ungern. Förenade kungariket angav att självreglerande uppförandekoder håller på att utarbetas och Norge påpekade att vid förlängningen av handlingsplanen för Internet avsåg man att låta initiativ för självreglering också omfatta UMTS-nätet. Danmark hänvisade till uppförandekoder för SMS-meddelanden (Short Message Services).

3.1.6. Kontroll av diskussionsgrupper

Tyskland och Norge anser att kontroll av diskussionsgrupper skall genomföras på ansvar av operatörer eller leverantörer av diskussionsgrupper och inte av staten. I Nederländerna pågår förhandlingar mellan regeringen, leverantörer av diskussionsgrupper och organisationer för barns rättigheter. Grekland har inrättat en särskild polisenhet som surfar på Internet. Sverige angav att under vissa omständigheter omfattades diskussionsgruppstjänster av landets grundlag (som garanterar yttrandefrihet).

Irland, Sverige, Förenade kungariket, Ungern och Litauen angav att diskussionsgrupper leds av moderatörer som tillsatts på initiativ av operatörerna av diskussionsgrupper.

I Danmark, Frankrike, Luxemburg, Finland och Förenade kungariket har man genomfört upplysningskampanjer om risker i samband med diskussionsgrupper. I Förenade kungariket hänvisar medierna regelbundet till riktlinjer för säkrare surfning och föräldrarnas behov att övervaka barnens datoranvändning – särskilt i diskussionsgrupper – efter vissa uppseendeväckande historier i nyhetsmedierna. Danmark angav att "ignore"-knappar ofta används med hjälp av vilka en enskild användare kan ta bort samtliga kommunikationer från andra specifika användare. Polen hänvisade till ett särskilt formulär om diskussionsgrupper på telejourens webbplats.

3.1.7. Rätt till genmäle

I Danmark, Tyskland och Polen omfattar rätten till genmäle samtliga medier, inbegripet Internet. I Österrike tänker man sig att rätten till genmäle skall omfatta direktanslutna medier och lagen håller på att klarläggas på detta område. I Belgien (på federal nivå) och Frankrike har förslag till lagstiftning utarbetats för att anpassa genmälesrätten till att omfatta direktanslutna medier. Denna lagstiftning har ännu inte antagits. I Ungern fastställs genom etiska regler inom ramen för självregleringssystemet att de allmänna reglerna för genmälesrätt skall tillämpas för de särskilda förhållandena när det gäller Internet. Grekland, Nederländerna, Portugal, Förenade kungariket, Litauen och Norge anger att det inte finns några särskilda föreskrifter i dessa länder. Förenade kungariket och Norge anser inte att det utgör något större problem. I Sverige har pressen egna etiska regler som omfattar genmälesrätt (pressombudsmannen). Pressombudsmannen kan under vissa omständigheter behandla alster på Internet. Litauen angav att etiska regler grundade på självreglering kommer att genomföras.

Vid det offentliga samrådet om direktivet för television utan gränser anser de flesta intressegrupper som uttalade sig om genmälesrätt i samband med televisionstjänster att bestämmelsen är lämplig och att det inte krävs några tilläggsföreskrifter. Vissa intressegrupper ansåg att en **genmälesrätt som är tillämplig för samtliga elektroniska medier** bör utarbetas. När det gäller direktanslutna medier bör också, till exempel, en effektiv genmälesrätt finnas i de fall då en uppgift har publicerats i ett annat land.

3.2. TV- och radiosändningar

Enligt artikel 22.3 i direktivet för television utan gränser skall program som kan skada minderåriga föregås av en **akustisk varning** eller markeras med en **visuell symbol** under hela sändningstiden. Alla medlemsstater som svarade på frågeenkäten hade år 2000 införlivat denna artikel med den nationella lagstiftningen.

Cypern, Ungern, Lettland, Tjeckien, Slovenien, Island och Norge angav också att de hade införlivat denna artikel med nationell lagstiftning och Turkiet angav att det skulle genomföras. Litauen och Polen angav att trots att symboler på skärmen inte var ett rättsligt krav används de på frivillig grund av programföretag och Estland angav att akustiska varningar används genomgående trots att det inte är ett krav.

Åtta medlemsstater³³ angav att akustiska varningar och/eller visuella symboler ansågs vara effektiva eller åtminstone till nytta. Österrike anser att systemet är effektivt endast tillsammans med andra åtgärder som mediekunskapsprogram och Norge anser att det har en stor potential. Slovenien meddelade att det är för tidigt att bedöma de vidtagna åtgärdernas effektivitet.

Belgien (den franska språkgemenskapen) angav bland annat att utvärderingen av deras varningssystem (*signalétique*) belyste följande problem: för svaga visuella tecken, behovet att visa tecknet i fönstret under hela programtiden, behovet att utvidga systemet till pratprogram, verklighetsprogram, osv.

I avsnitt I.2 i rekommendationen uppmanas **medlemsstaterna** att stimulera programföretag som står under deras jurisdiktion att på frivillig grund bedriva forskning och prova ut nya sätt att skydda minderåriga och informera tittarna, som ett komplement till regelverken om radio- och TV-sändningar på nationell nivå och gemenskapsnivå.

Enligt svaren från medlemsstaterna verkar **självreglering** vara vanligare när det gäller Internet än när det gäller TV- och radiosändningar. I Nederländerna har man upprättat³⁴ ett självreglerande klassificeringssystem, Nicam *Kijkwijzer*, som redan planerades år 2000 och omfattar olika medier, inbegripet TV- och radiosändningar.

Liksom år 2000 gör man i en del medlemsstater skillnad mellan offentliga och kommersiella programföretag när det gäller självreglering. Etiska regler har upprättats i nio medlemsstater³⁵ och Norge. I Tyskland har de offentliga programföretagen riktlinjer medan de privata programföretagen har självreglerande etiska regler. I Italien har privata och offentliga programföretag nått fram till självreglerande etiska regler. I Sverige finns inte något branschomfattande självregleringsinitiativ utan vissa kanaler lämnar egna åldersrekommendationer.

I Cypern, Estland, Polen och Slovenien har självregleringssystem inrättats. I Estland och Slovenien behandlas skyddet av minderåriga endast i några få bestämmelser. I Tjeckien antog

³³ Danmark, Tyskland, Frankrike, Italien, Nederländerna, Finland, Sverige och Förenade kungariket.

³⁴ Nicam *Kijkwijzer*-systemet diskuterades ingående i den första utvärderingsrapporten till rådet och Europaparlamentet om tillämpningen av rådets rekommendation av den 24 september 1998 om skydd av minderåriga och mänsklig värdighet. Programföretagen får endast sända potentiellt skadligt material om de är medlemmar i en statligt erkänd organisation som svarar för klassificering av innehåll. Nicamsystemet omfattar också etiska regler.

³⁵ Belgien (den fransktalande språkgemenskapen), Danmark, Grekland, Frankrike, Irland, Italien, Österrike, Portugal och Finland.

det offentliga programföretaget etiska regler om skydd av minderåriga, men endast när det gäller nyhetssändningar. Frankrike har ett samregleringssystem och i bestämmelserna om skydd av minderåriga behandlas särskilt klassificering av program. Förenade kungariket hävdade att självreglering hade en begränsad roll efter införandet av den nya kommunikationslagen.

De mottagna bidragen i samband med samrådet om direktivet för television utan gränser visar att samregleringsmodellerna fungerar väl i vissa medlemsstater, men en del intressegrupper hävdade att enbart etiska regler inte är tillräckligt utan kontroll av de offentliga myndigheterna.

3.2.1. Filtreringssystem

I sin resolution av den 11 april 2002³⁶ om den första utvärderingsrapporten om rekommendationen uppmanar Europaparlamentet kommissionen att främja skapandet av användarvänliga system för filtrering av innehåll till överkomliga priser i syfte att ge ett effektivt stöd för föräldrakontroll av Internetanvändning och audiovisuella medier.

Filtreringssystem används endast vid digitala sändningar. Elektronisk låsning finns i nio medlemsstater³⁷, Lettland, Litauen, Slovenien och Island. Tyskland skiljer fortfarande liksom år 2000 mellan offentliga programföretag för vilka samma politik gäller som för analoga offentliga programföretag (begränsning av sändningstiden, visuella eller akustiska varningar) och kommersiella programföretag där begränsningen av sändningstiden kan ersättas med en särskild personlig kod. Endast Belgien (den fransktalande språkgemenskapaen), Tyskland och Sverige anser att allmänheten känner till dessa krypteringssystem och enbart Tyskland³⁸ anser att dessa åtgärder är effektiva.

I avsnitt II.4 i rekommendationen uppmanas också **berörda branscher och övriga parter** att utarbeta positiva åtgärder för minderåriga, bland annat initiativ i syfte att underlätta bredare tillgång för dem till de audiovisuella tjänsterna, och samtidigt se till att innehåll som kan vara skadligt undviks.

Berörda branscher har varit aktiva huvudsakligen genom konsortiet Digital Video Broadcasting (DVB), som består av över 200 organisationer inbegripet programföretag (både offentliga och kommersiella), tillverkare av konsument- och yrkesutrustning, operatörer av satellit- och kabelnät samt marknät och lagstiftare, med vilka kommissionen hela tiden har kontakt. I sin resolution av den 11 april 2002³⁹ om den första utvärderingsrapporten om rekommendationen uppmanade Europaparlamentet DVB-konsortiet att utarbeta pålitliga filtrerings- och klassificeringssystem för digitala sändningar. Kommissionen sände den 5 juni

³⁶ C5-0191/2001 - 2001/2087(COS).

³⁷ Belgien, Tyskland, Grekland, Frankrike, Nederländerna, Österrike, Portugal, Sverige och Förenade kungariket.

³⁸ I Tyskland används en särskild typ av elektronisk låsning som kallas *Vorsperre*. Tittaren måste slå in en fyrsiffrig personlig kod för att avkoda en sändning som i förväg har krypterats (*vorgesperrt*) av programföretaget. Om den korrekta koden inte slås in förblir skärmen svart (förutom ett förklarande meddelande) och ljudet fungerar inte. Enligt en undersökning har förkrypteringssystemet mottagits väl av tittarna. Förutom att det anses som ett positivt medel för att skydda minderåriga, ser 73 % av abonnenterna inte systemet som ett besvär eller en olägenhet. Förkrypteringssystemets effektivitet beror på i vilken utsträckning de personliga koderna hålls hemliga för minderåriga. I undersökningen framkommer att bara ett obetydligt antal barn under fjorton år känner till de personliga koderna. Bland 14-15-åringar känner 20 % till de personliga koderna, och 40 % av 16-17-åringarna.

³⁹ C5-0191/2001 - 2001/2087(COS).

2003 en skrivelse till DVB med begäran om information om konsortiets arbete på detta område. Något svar har än så länge inte kommit från DVB.

3.3. Mediekunskap

Den föränderliga mediemiljö som uppstår i samband med ny teknik och medieinnovation gör det nödvändigt att lära barn (och föräldrar) att effektivt använda medierna. Att veta var man finner information och hur den skall tolkas är i dessa dagar en nödvändig färdighet.

Arbetsprogrammet för 2003-2004 inom programmet om ett säkrare Internet omfattar särskilt en uppmaning till förslag om hur mediekunskap skall spridas. En av de åtgärder som ingår i den nya uppmaningen till förslag avser tillämpad forskning om medieutbildning, särskilt tillämpad forskning om medieutbildning i barns användning av Internet och ny teknik i syfte att fastställa läromedel och tekniska medel för att skydda dem mot skada.

I tio medlemsstater⁴⁰ och Slovenien är mediekunskap en del av läroplanen. I Polen har pilotprogram för skolor utvecklats och i Litauen hölls en rad seminarier för att lära barn och allmänheten att använda de nya medierna på ett ansvarsfullt sätt. I Ungern är en strategi för medieutbildning med konkreta program under utarbetande inför nästa år.

Ett intressant initiativ med avseende på mediekunskap är **Media Smart**⁴¹. Det är ett ideellt mediekunskapsprogram för barn i lågstadieskolor, som till en början var inriktat på reklam och inleddes i november 2002. Initiativet Media Smart har fått ett gott stöd från brittiska regeringen. Målet är att ge barnen verktyg för att hjälpa dem att förstå och tolka reklam inom ramen för deras dagliga liv. Media Smartprogrammets viktigaste roll är att utveckla och, på begäran, ge skolor undervisningsmaterial för lärare och föräldrar. Det finns också ett *infomeddelande* på TV i mediekunskap på tio satellitkanaler i Förenade kungariket som uppmuntrar barn att tänka på vad de ser på TV och fråga sig om det är verkligt.

Vissa intressegrupper som deltog i det offentliga samrådet om direktivet för television utan gränser föreslog också att mediekunskap skulle införlivas bland de ämnen som omfattas av rekommendationen.

3.4. Åldersmärkning

3.4.1. Utvecklingen sedan år 2000 i fråga om åldersmärkningssystem för film, videokassetter och DVD

I Nederländerna trädde klassificeringssystemet *Kijkwijzer* i kraft 2001. I Finland trädde lagen om klassificering av audiovisuella program i kraft i början av 2001. I Luxemburg har en arbetsgrupp bildats för att undersöka om skyddsnivån för minderåriga är tillräcklig och effektiv samt granska möjligheterna att upprätta ett medieövergripande system för åldersmärkning av innehåll. I Cypern och Ungern har förslag till nya filmklassificeringssystem gått in i lagstiftningsprocessen men väntar fortfarande på parlamentets godkännande.

⁴⁰ Belgien (den flamländska språkgemenskapen), Grekland, Irland, Luxemburg, Nederländerna, Österrike, Portugal, Finland, Sverige och Förenade kungariket.

⁴¹ <http://www.mediasmart.org.uk/>

3.4.2. Brist på samstämmighet mellan systemen för åldersmärkning

Ett antal medlemsstater⁴² samt Island och Norge anser att bristen på samstämmighet mellan systemen för åldersmärkning skapar problem. I Belgien (de franska och flamländska språkgemenskaperna) och Luxemburg har arbetsgrupper bildats för att undersöka denna fråga.

I fem medlemsstater⁴³ utgör inte bristen på samstämmighet mellan klassificeringssystemen något problem. Tyskland anser att dess *Jugendschutzgesetz* och *Jugendmedienschutz-Staatsvertrag* säkerställer att det inte finns brist på samstämmighet. Nederländerna anser att klassificeringssystemet *Kijkwijzer* säkerställer samstämmighet. Estland hävdade att "i vårt lilla och slutna samhälle regleras påtagliga avvikelser genom social uppmärksamhet".

I vissa bidrag till det offentliga samrådet om direktivet för television utan gränser ansåg man att med beaktande av den kulturella och sociala mångfalden i de olika medlemsstaterna borde klassificeringen av programmen genomföras på medlemsstatsnivå, men man skulle ändå kunna ha ett EU-system av gemensamma beskrivande symboler som hjälper tittarna att bedöma programinnehållet.

3.5. Videospel

Videospel var i början för det mesta riktade till barn och tonåringar. Så är det inte längre. De första användarna är nu vuxna som med allt mer sofistikerade spel fortsätter att roa sig med produkterna från denna mycket kreativa bransch. Ur ekonomisk synpunkt bör spelens potential inte undervärderas. Datorspel och videospel genererar för närvarande fler intäkter än både biografier och videouthyrning.

Rådet antog den 1 mars 2002 en resolution om skydd av konsumenter, i synnerhet ungdomar, genom åldersbaserad märkning av vissa videospel och datorspel⁴⁴. Sex medlemsstater⁴⁵ angav att de hade rättsbestämmelser om försäljning av videospel. Portugal anger att landet sedan 2001 har tillämpat samma lagstiftning för videokassetter och DVD-skivor. Nio medlemsstater⁴⁶ samt Island och Norge uppgav att de har infört ett system för självreglering som täcker frågor med anknytning till åldersmärkning.

Tyskland, Danmark, Frankrike och Finland anser att deras åtgärder för videospel är **effektiva** när det gäller skydd av minderåriga. Norge uppgav vidare att landet skulle överväga ytterligare föreskrifter om det europeiska systemet för information om och åldersmärkning av spel (*Pan-European Games Information age-rating system, PEGI*), som beskrivs nedan, inte visar sig vara helt effektivt.

Onlinespel har bara införlivats i lagbestämmelser i Tyskland, Sverige, Island och Norge. PEGI-systemet omfattar emellertid spel i direktanslutna miljöer.

Ett intressant initiativ har vidtagits av det europeiska förbundet för interaktiv programvara (*Interactive Software Federation of Europe, ISFE*), ett alleuropeiskt handelsorgan för tillverkare av spelkonsoller, utgivare och konstruktörer av interaktiva spel: det europeiska

⁴² Belgien (de franska och flamländska språkgemenskaperna), Frankrike, Österrike, Finland och Förenade kungariket.

⁴³ Danmark, Grekland, Spanien, Irland och Portugal.

⁴⁴ Rådets resolution av den 1 mars 2002 om skydd av konsumenter, i synnerhet ungdomar, genom åldersbaserad märkning av vissa videospel och datorspel (2002/C65/02).

⁴⁵ Tyskland, Frankrike, Irland, Sverige, Finland och Förenade kungariket.

⁴⁶ Danmark, Tyskland, Spanien, Frankrike, Irland, Portugal, Finland, Sverige och Förenade kungariket.

systemet för information om och åldersmärkning av spel (PEGI). PEGI är ett nytt europeiskt åldersmärkningssystem för interaktiva spel. Systemet, som är utformat för att säkerställa att minderåriga inte kommer i kontakt med spel som är olämpliga för just deras åldersgrupp, stöds såväl av de stora konsolltillverkarna som av utgivare och konstruktörer av interaktiva spel i hela Europa.

PEGI-systemet, som lanserades i april 2003, ersätter ett betydande antal befintliga nationella åldersmärkningssystem med ett enda system som är enhetligt i nästan hela Europa⁴⁷. Åldersmärkningssystemet omfattar två separata men kompletterande element. Det första är en åldersmärkning, som liknar vissa befintliga åldersmärkningssystem. PEGI omfattar åldrarna 3+, 7+, 12+, 16+ och 18+. Det andra elementet i det nya systemet är ett antal beskrivande symboler för spel. Symboler som beskriver vilken typ av innehåll spelet har finns på baksidan av spelets låda. Det kan finnas upp till sex sådana beskrivande symboler beroende på typ av spel. Spelets åldersmärkning motsvarar våldsamheten i innehållet. PEGI-systemets beskrivande symboler liknar i hög grad dem som används i det nederländska *Kijkwijzer*-systemet för klassificering av audiovisuella medier. Kombinationen av åldersmärkning och beskrivande symboler gör det möjligt för föräldrar och köpare av spel till barn att säkerställa att det spel som de köper passar den avsedda spelarens ålder. Förutom spel som köps via konventionella detaljhandelskanaler kommer PEGI-systemet också att tillämpas för spel som säljs via Internet, spelas eller laddas ned inom ramen för onlinespel eller levereras på skivor på veckotidningsomslag.

Den nederländska organisationen för klassificering, Nicam (*Netherlands Institute for the Classification of Audio-visual media*) som ansvarar för *Kijkwijzer*-systemet har avtalats för att förvalta PEGI-systemet. I Förenade kungariket kommer *Video Standards Council* (VSC) att vara ombud för Nicam.

PEGI-systemet utvecklades på grundval av befintliga system i Europa. Vid utformningen av PEGI-systemets utvärderingsformulär och bildandet av systemorganisationen har samhällsföreträdare som konsumenter, föräldrar och religiösa grupper aktivt deltagit. PEGI-systemet har utformats för att tillmötesgå olika kulturella normer och attityder i samtliga deltagande länder. Under alla omständigheter är det frivilliga PEGI-systemet underordnat det redan befintliga bredare regelverk som inrättats, förvaltas och stärks av regeringarna för att säkerställa skydd av minderåriga. PEGI-systemet är följaktligen underordnat samtliga befintliga och kommande lagar och förordningar på detta område.

3.6. Åtgärder mot diskriminering på grund av ras, kön eller nationalitet i samtliga medier

I juni 2003 planerade kommissionen att lägga fram en lagstiftning för att bekämpa diskriminering utanför arbetet. I den första utarbetningsfasen övervägdes bestämmelser rörande reklam om eller bilder av kvinnor i medier, särskilt vad gäller framställningar av kvinnor där inte "csmänsklig värdighet respekteras". Med tanke på de rättsliga och praktiska svårigheterna i samband med ett förbud för könsbundna klichéartade framställningar kommer lagstiftningsförslaget att begränsas till tillträde till varor och tjänster.

⁴⁷ I enlighet med ISFE tillämpas PEGI-systemet för produkter som distribueras i följande sexton länder: Belgien, Danmark, Grekland, Spanien, Frankrike, Irland, Italien, Luxemburg, Nederländerna, Österrike, Portugal, Finland, Sverige, Förenade kungariket, Norge och Schweiz.

Eftersom rekommendationen täcker samtliga medier och redan omfattar "mänsklig värdighet" föreslår kommissionen att undersöka om man i rekommendationen tydligare bör ange uteslutandet av diskriminering på grund av ras, kön eller nationalitet i samtliga medier.

3.7. Konsumentorganisationer.

Konsumentorganisationer har deltagit i lagstiftningsprocessen när det gäller *neues Jugendschutzrecht*⁴⁸, utvärderingen av lagstiftningen⁴⁹, uppdateringen av klassificeringssystemet (*signalétique*)⁵⁰, diskussioner och rundabordskonferenser⁵¹. I en medlemsstat⁵² är konsumentorganisationer ledamöter i regleringsmyndighetens rådgivande nämnd (TV- och radiosändningar). Konsumentorganisationer har vidare deltagit och deltar i PEGI-systemet.

4. SLUTSATSER

I rekommendationen uppmanas medlemsstaterna, berörda branscher och parter samt kommissionen att vidta åtgärder för att förbättra skyddet av minderåriga och mänsklig värdighet när det gäller radio, TV och Internet. Olagligt, skadligt och obehagligt innehåll på Internet fortsätter att vara ett bekymmer för lagstiftare, berörda branscher och föräldrar. Nya utmaningar kommer att uppstå såväl kvantitativt (mer olagligt innehåll) som kvalitativt (nya plattformar och nya produkter). Med tanke på datorernas allt större processkraft och lagringskapacitet och att bredbandstekniken möjliggör distribution av innehåll som video på tredje generationens mobiltelefoner är behovet av en säker miljö större än någonsin.

Rekommendationen tillämpas fortfarande på olika sätt i **medlemsstaterna** (liksom i anslutningsländerna och övriga stater som svarade på enkäten). Antalet telejourer och uppförandekoder har emellertid påtagligt ökat och ett positivt tecken är att två av de anslutningsländer som svarade på enkäten har upprättat telejourer. Inledning av kampanjer i de flesta medlemsstater för att uppmuntra en säkrare användning av Internet är en mycket positiv utveckling. Med ledning av svaren i enkäten tycks emellertid inte åtgärderna för skydd av minderåriga vara lika omfattande i anslutningsländerna som i medlemsstaterna.

Trots att självreglering och samreglering fortfarande är mindre utvecklat inom TV- och radiosektorn tycks de tillämpliga systemen fungera ganska väl. Deltagandet av konsumentsammanslutningar och andra berörda parter i upprättandet av uppförandekoder och andra initiativ för självreglering lämnar emellertid fortfarande mycket att önska.

I de flesta medlemsstater och anslutningsländer är åtgärderna och initiativen rörande UMTS och kontroll av diskussionsgrupper fortfarande ganska abstrakta eller överlämnade åt självreglering.

När det gäller de berörda branscherna arbetar ICRA även i fortsättningen med att utveckla pålitliga filtrerings- och klassificeringssystem för Internet. Europaparlamentet uppmuntrade DVB-konsortiet att arbeta vidare med utveckling av pålitliga filtrerings- och klassificeringssystem för digitala TV- och radiosändningar. Ingen närmare information i denna fråga har än så länge mottagits från DVB. En av slutsatserna i den oberoende

⁴⁸ Tyskland

⁴⁹ Österrike

⁵⁰ Frankrike och Cypern.

⁵¹ Estland.

⁵² Belgien (den franska språkgemenskapen).

undersökningen om klassificeringsmetoder för audiovisuella verk i Europeiska unionen var att det **inte finns några brådskande påtryckningar från den berörda branschen eller konsumenterna om enhetliga klassificeringssystem**. Mot bakgrund av denna förmodade avsaknad av påtryckningar om **enhetlig åldersmärkning** är åldersmärkningssystemet PEGI som ersätter de flesta nationella åldersmärkningssystemen för videospel ett i hög grad intressant initiativ.

Finansieringen av åtgärder genom programmet om ett säkrare Internet är Europeiska unionens följdriktiga svar på olagligt och skadligt innehåll på Internet. Omfattningen av handlingsplanen för ett säkrare Internet kommer att breddas till ny onlineteknik, inbegripet mobilt innehåll och bredbandsinnehåll, onlinespel, serverlös direktöverföring (mellan två datorer) och alla former av realtidskommunikationer som diskussionsgrupper och direktmeddelanden, i första hand i syfte att stärka skyddet av barn och minderåriga. Man kommer att vidta åtgärder för att se till att ett bredare spektrum av olagligt och skadligt innehåll och uppförande, även rasism och våld, omfattas.

När det gäller direktanslutna medier skulle genmälesrätten kunna införlivas i rekommendationen som ett första steg mot en effektiv genmälesrätt som är tillämplig för alla medier, till exempel när ett negativt påstående har publicerats i ett annat land. Kommissionen kommer också att aktivt delta i Europarådets arbete om genmälesrätt i onlinemiljö.

Ansvar att skydda minderåriga från skadliga medieeffekter är ett gemensamt delat ansvar. Regleringsorgan, den audiovisuella branschen **och föräldrar** måste samtliga spela sin roll för att målet skall nås. Mediekunniga föräldrar och barn är med stöd av effektiva system för självreglering och klassificering bäst utrustade för att lyckas i morgondagens värld. Idén att införliva mediekunskap i de ämnen som omfattas av rekommendationen verkar följaktligen mycket lämplig.

Åldersmärknings- eller klassificeringssystem för audiovisuellt innehåll uppfyller en viktig roll när det gäller skyddet av minderåriga. På grund av den kulturella och sociala mångfalden i medlemsstaterna skall klassificeringen av program genomföras på nationell nivå. En harmonisering nerifrån kan emellertid ske genom samarbete mellan självreglerings- och samregleringsorgan i medlemsstaterna och genom utbyte av bästa metoder när det gäller sådana frågor som ett system för gemensamma beskrivande symboler för att hjälpa tittarna att bedöma programmets innehåll.

Kommissionen avser att följa upp det offentliga samrådet om direktivet om television utan gränser och denna utvärderingsrapport genom att föreslå en uppdatering av rekommendationen under första halvåret 2004. Detta skulle kunna omfatta frågor som avser mediekunskap, genmälesrätt och åtgärder mot diskriminering eller hetspropaganda på grundval av ras, kön eller nationalitet i alla direktanslutna medier.

Frågeformulär

Rådets rekommendation av den 24 september 1998 om utvecklingen av konkurrenskraften hos den europeiska industrin för audiovisuella tjänster och informationstjänster genom främjande av nationella system för att uppnå en jämförbar och effektiv skyddsnivå för minderåriga och för den mänskliga värdigheten (98/560/EG)

Internet

1. Har en sammanslutning av Internetleverantörer inrättats i ert land? Ange uppgifter om sammanslutningen eller sammanslutningarna av Internetleverantörer.
2. Har Internetleverantörerna i ert land fastställt etiska regler? Om möjligt lämna en kopia av dessa regler eller ange webbadressen där de kan hämtas.
3. I vilken utsträckning medverkade offentliga myndigheter och konsumenter i fastställandet av de etiska reglerna för Internetleverantörer? Finns det krav på samråd med offentliga myndigheter och konsumenter om reglerna ska ses över eller ändras?
4. Finns det krav i ert lands lagstiftning som **särskilt** gäller Internetleverantörer och hur de ska hantera olagligt eller skadligt innehåll som kan nås via Internet? Vilka är i så fall dessa krav?
5. Finns det några särskilda krav om att Internetleverantörer ska underrätta polisen eller de rättsliga myndigheterna om olagligt innehåll som kränker den mänskliga värdigheten, och som är tillgängligt på Internet?
6. Har man inrättat en telefonjour för anmälan av skadligt eller olagligt innehåll i ert land? Ange i så fall närmare uppgifter om telefonjouren (bland annat webbadress och e-postadress), inbegripet hur den finansieras.
7. Ungefär vilken andel av det problematiska Internetinnehåll som rapporterats är baserad utanför ert land eller utanför EU?
8. Vilka åtgärder och initiativ har vidtagits av myndigheterna eller operatörerna för att informera allmänheten om att telefonjourer finns? Anses dessa åtgärder och initiativ vara effektiva?
9. Om man inrättat telefonjourer, ge så långt det är möjligt en uppskattning av deras effektivitet för att minska utsträckningen och tillgängligheten av skadligt och olagligt innehåll. Detta kan inbegripa både allmänhetens och operatörernas uppfattning om deras effektivitet.
10. Har några ansträngningar gjorts, förutom engagemanget i arbetet som bekostas av EU:s handlingsplan för att främja en säkrare användning av Internet, antingen av företag inom denna bransch eller offentliga myndigheter, för att utarbeta ett system för filtrering och klassificering för Internet i ert land? Vilka framsteg har i så fall gjorts och vilka svårigheter har man stött på?

11. Finns det några skyldigheter, antingen i lag eller i gällande etiska regler för Internetleverantörer, att informera abonnenter om möjligheter till filtrering och åldersmärkning och om programvara för ålderskontroll?
12. Vilka åtgärder har vidtagits på nationell, lokal eller regional nivå för att göra människor uppmärksamma på frågor som gäller ett säkrare Internet? Har åtgärderna ingått i en större plan för medieutbildning? Har åtgärderna fått bidrag antingen ur offentliga eller privata medel (t.ex. från branschen eller ideella sammanslutningar) eller ur en blandning av offentliga och privata medel?
13. Finns det någon indikation på att Internet i ert land har saktats ner på grund av allmänhetens farhågor om skadligt eller olagligt innehåll som kan tillgås via Internet?
14. Anses den aktuella nivån på internationellt samarbete i denna fråga, särskilt inom Europa, vara tillräcklig? Om inte, vilka åtgärder kan vidtas för att förbättra den?
15. Har ni redan täckt eller avser ni att täcka genom ovannämnda åtgärder för självreglering eller genom reglering liknande tjänster som sändning via mobiltelefoner, särskilt vad gäller UMTS?
16. Beskriv eventuella initiativ som har vidtagits för att kontrollera diskussionsgrupper på nätet, särskilt åtgärder för att undvika missbruk som kan vara skadligt för minderåriga?
17. Beskriv åtgärder som vidtagits för att förbättra mediekunskap (t.ex. att lära barn hur man använder medierna på ett ansvarsfullt sätt).
18. Finns det särskilda bestämmelser eller självreglering i den specifika frågan om genmälesrätt vad gäller medier online? Har det uppstått konkreta problem under de senaste två åren beträffande dessa frågor, särskilt problem som omfattar gränsöverskridande aspekter?

TV- och radiosändningar

19. Har TV- och radioföretag i ert land fastställt ett system för självreglering angående skydd av minderåriga? Redogör närmare för detta system, särskilt vad gäller medlemskap.
20. Omfattas detta system för självreglering av etiska regler för skydd av minderåriga och skadligt innehåll? (Notera att denna fråga inte gäller reklam som särskilt riktar sig till minderåriga. Den gäller audiovisuellt innehåll som kan vara skadligt för minderåriga oavsett om det är i reklam eller i själva programutbudet).
21. Finns det, antingen i lag eller i etiska regler, krav på varningssymbol på skärmen för TV-program som kan vara skadliga? Finns det, antingen i lag eller i etiska regler, krav på akustiska varningar före sådana program? Om sådana åtgärder finns, anses de vara effektiva?
22. Använder några TV-bolag i ert land teknisk filtrering för att se till att minderåriga inte tittar på skadliga program? Vilka åtgärder och initiativ har i så fall vidtagits för att se till att föräldrar och vårdnadshavare känner till dessa möjligheter och vet hur man hanterar dem? Anses dessa möjligheter vara ett effektivt sätt att skydda minderåriga i ert land?
23. Beskriv åtgärder som vidtagits för att förbättra mediekunskap (t.ex. att lära barn hur man använder TV på ett ansvarsfullt sätt).

Program med videospel

24. Finns det några särskilda lagföreskrifter i ert land beträffande försäljning av videospel? (Frågan gäller den konkreta försäljningen av videospel, inte program som tillhandahålls på Internet och som kan laddas ner på datorn.)

25. Finns det något system för självreglering som täcker frågor beträffande åldersmärkning av videospel? (T.ex. som det system för självreglering beträffande åldersmärkning som meddelats av den europeiska branschorganisationen för interaktiva spel (*Interactive Software Federation of Europe, ISFE*)). Ange i så fall närmare uppgifter.

26. Anses de aktuella åtgärderna för att skydda minderåriga mot skadliga videospel vara effektiva?

27. Har även onlinespel och datorspel, särskilt på lokala nätverk, tagits med i liknande åtgärder för självreglering och/eller reglering, eftersom de har liknande egenskaper?

Övriga system för leverans av innehåll

28. Har det skett någon märkbar utveckling sedan 2000 vad gäller åldersmärkning för biograffilmer, videokassetter och DVD?

Allmänt

29. Hur har ni kopplat in konsumentföreningar, ideella föreningar och icke-statliga organisationer i genomförandet av rekommendationen?

30. Ser man bristen på samstämmighet mellan de olika åldersmärknings- och klassificeringssystemen för audiovisuella medier (biograffilmer, television, videokassetter, videospel, Internet) som problematisk i ert land, t.ex. att konsumenterna känner sig förvirrade? Överväger man åtgärder eller initiativ för att införa samstämmighet i bedömningen och klassificeringen av audiovisuella medier? Har det funnits något samarbete om detta med andra medlemsstater eller organisationer i andra länder?

31. Har insatserna i ert land beträffande skydd av minderåriga övervakats av vetenskapliga nämnder och har det gjorts vetenskapliga undersökningar om våld eller annat skadligt innehåll och dess inflytande på minderåriga? Har sändningsbolag eller innehållsleverantörer på Internet ingått några frivilliga avtal?

32. Om ni känner till någon undersökning eller vetenskaplig rapport som utarbetats i denna fråga under de senaste två åren, ber vi er vänligen skicka en kopia eller ange referenser.

33. Kommissionen är medveten om att medlemsstaternas myndigheter kanske inte är i stånd att besvara alla de frågor som ställs här. Kommissionen vill dock be dem att så långt det är möjligt besvara frågorna. Ytterligare information och relevanta synpunkter som kan hjälpa kommissionen att bedöma hur effektiv den självreglering som föreslås i rekommendationen om skydd av minderåriga är bör också anges.